Our Write Us Today
ADVERTISING RATES are REASONABLE....

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

TELEPHONE: CHelsea 3—1242

Entered as Second Class Matter September 21st, 1903 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

ZA 2c NA DAN DOBIVATE "GLAS NARODA" PO POŠTI NARAVNOST NA SVOJ DOM (izvzemi nedelj in praznikov).
ZA $6.— NA LETO NAD 300 IZDAJ

No. 287. — Štev. 287. NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 12, 1939—TOREK, 12. DECEMBRA, 1939 Volume XLVII. — Letnik XLVII.

LIGA POZIVA RUSE K MIRU

Rusija naj bi spor s Finsko predložila Ligi

ŽENEVA, Švica, 12. dec. — **Liga narodov je sinoči pozvala Rusijo, da svoj spor s Finsko v 24 urah predloži Ligi v poravnavo. Ni pa znano, kaj bo Liga ukrenila, ako Rusija njen poziv odkloni, toda prav gotovo bodo v tem slučaju zavezniške države Finski pošiljale orožje in municijo, latinsko-ameriške države pa živež in petrolej.**

LIGINI POGOJI SOVJETSKI RUSIJI

Na prošnjo finskega delegata Rudolfa Holstija za vso pomoč, ki je mogoča, je Liga narodov poslala ruski vladi brzojavko z naslednjim obvestilom:

1. da je Ligin svet finski poziv na Ligo narodov za pomoč izročil skupnemu Liginemu zboru;

2. da Liga narodov pozivlja Finsko in Rusijo, da prenehate s sovražnostmi in pričnete mirovna pogajanja z Liginim posredovanjem;

3. da je Finska takoj sprejela Ligino posredovanje;

4. da Liga pričakuje odgovor ruske vlade v 24 urah.

Ves svet z veliko napetostjo pričakuje, ako se bo Rusija vklonila pozivu Lige narodov, kajti do sedaj se je še vsaka država uprla proti katerikoli odločitvi Lige. Tuji diplomati so mnenja, da se Rusija za poziv ne bo zmenila. Vendar pa je nekoliko možnosti, kajti Rusija je zadela pri Finski na velike težkoče, katerih, zlasti zaradi velikega snega in hudega mraza, ne more premagati tako hitro in bo mogoče hotela, ker so že Finci pripravljeni se razgovarjati, "oprati svoj obraz" s tem, da bo privolila v mirno poravnavo s posredovanjem Lige narodov.

RUSKA ARMADA IMA VELIKE IZGUBE

HELSINKI, Finska, 12. decembra. — Na celi finski fronti so bili včeraj vroči boji, tekom katerih so Rusi prodrli na nekaterih krajih 40, na drugih pa 60 milj na Finsko, toda Finci zatrjujejo, da so imeli Rusi zelo velike izgube.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Vlada proti pretirani draginji

Navijalcem cen bodo prekrižali račune. — Obstoječe postave povsem zadostujejo, — pravi T. Arnold.

WASHINGTON, D. C., 11. dec. — Thurman Arnold, voditelj protitrustnega oddelka zvezne vlade, je prejšnji teden izjavil pred monopolskim odborom, da bi bilo treba po vsej deželi imenovati posebne državne pravdnike, ki naj bi zaščitili narod pred nepravično draginjo.

Predsednik Roosevelt je rekel pred nekaj dnevi, da bi bilo baš zaradi vojne treba cene ostro in trajno kontrolirati, sedaj je pa nastopil Arnold s pozitivnimi predlogi. Po njegovem nenju sedanje postave povsem zadoščajo in je vladnim uradom mogoče kontrolirati cene. Treba je le potrebnih uradnikov in denarja.

V dokaz, da je stroga kontrola nad cenami potrebna, navajajo sledeče: Tekom zadnje vojne bi bili vladni stroški polovico manjši, če bi bila že takrat kontrola nad cenami v veljavi.

Preiskava stavbinske industrije, ki se je šele nedavno začela, je dokazala, da je mogoče doseči velike vspehe. Izvajanje protitrustnih določb se ni pričelo naenkrat, ampak se vrši že dolgo časa in postaja popolnejše od dne do dne.

"Vse v redu!" pravi Bricker

Pa je čuden red, ker gospodarji mečejo na cesto reveže, ki ne morejo plačati najemnine.

COLUMBUS, O., 11. dec. — Na opozorila, da morajo reveži po ohijskih mestih stradati, je odvrnil governer Bricker: — V državi Ohio je vse v redu.

Iz Toleda, kjer so volilci pred tremi meseci zavrnili predlog, naj dobe nezaposleni večjo podporo, pa poročajo, da mečejo gospodarji iz stanovanj najemnike, ki ne morejo plačati najemnine. Nekaterim je plačevalo mesto najemnino do 15. septembra, potem je pa zmanjkalo denarja.

Po cenitvi mestnega reliefnega ravnatelja Benedicta v Toledu najmanj tritisoč oseb ne more plačati najmenine. Slično se dogaja v Clevelandu, kjer gospodarji tudi nočejo več čakati.

Governer Bricker je dejal, da vlada v državi trgovska in industrijalna prosperiteta ter da tovarne zaposlujejo vsak dan večje število oseb.

Posebno piko ima Bricker na newyorške časnikarje, katerim je svetoval: — Le kar lepo se vrnite v New York ter povejte tam, da je pri nas vse v redu.

Nekoliko je švrknil tudi newyorškega župana La Guardia, ki se je zgražal, ker Bricker noče sklicati posebnega zasedanja zakonodaje.

WASHINGTON, D. C., 11. dec. — Predsednik CIO odbora, Owens, je zvrgel vso odgovornost za neznosne razmere po ohijskih mestih na governerja Brickerja in na republikanskega senatorja Tafta.

— Vsled Taftovega protesta ni pri WPA v Ohio toliko dela kot bi ga moralo biti.

Glede Brickerja je dejal: — Moški, ženske in otroci stradajo v Ohio, industrijalci pa niti z mezincem ne ganejo, da bi jim pomagali. S pomočjo teh industrijalcev skuša postati Bricker republikanski predsedniški kandidat.

FRANCOZI ŠČITIJO TRGOVSKA POTA

Veliki francoski monoplan leti nad tremi rušilci francoske mornarice. Francozi so v kratkem potopili več nemških podmornic in kot se kaže iz poročil iz onstran morja, niso več nemški submarini tako delavni kot so bili pred tedni.

Kapitalisti za revizijo Wagnerjeve postave

Ameriški industrijalci nočejo biti ovirani v svojem delovanju. Closed shop jim nič kaj ne prija.

V soboto se je v New Yorku zaključilo zborovanje Narodne zveze tvorničarjev (National Association of Manufacturers) Iz re-olucije, ki je bila skoro soglasno sprejeta, je razvidno, da bodo tudi vbodoče nasprotovali raznim odredbam New Deala in se bodo z vso vnemo zavzeli za revizijo Delavskega urada (National Labor Relations Board) ter za spremembo Wagnerjeve postave v splošnem. Po njegovem mnenju mora delavska postava vztrezati delodajalcem, delavcem in javnosti.

Resolucijo je sestavil posebben odbor pod vodstvom Chas. E. Speaksa, predsednika Fisk Rubber Corporation.

Ameriški industrijalci so trdno prepričani, da se bo prosperiteta vrnila le v slučaju, če bo imela industrija prosto roko pri zasledovanju svojih ciljev, dočim so sedaj vezani z vseh mogočih strani. Njihova največja ovira je 'closed shop'.

Razmerje med industrijalci in delavci je pojasnil A. W. Hawkes, predsednik Congoleum-Nairn Inc., in sicer takole: — Delavci bodo deležni podpore javnosti le v slučaju, če bodo izbrali za svoje voditelje može, kateri bodo spoštovali postavo in red ter ščitili privatno lastnino gospodarjev. S pomočjo ustrahovanja ni namreč mogoče zgraditi trajne in uspešne organizacije. Edinole na ta način se bo dalo ohraniti mir in soglasje ter z združenimi napori dela in kapitala proizvesti boljše sadove.

Konvencija se je zaključila z banketom, pri katerem je nastopil kot glavni govornik senator Burton K. Wheeler iz Montane.

Značilno je stališče, ki ga je zavzela Zveza industrijalcev vspričo sedanje vojne. Po mnenju raznih govornikov nima vojna ugodnih posledic za ameriško industrijo.

Ernest T. Weier, predsednik National Steel Corporation, je svaril svoje tovariše pred vojnimi dobički. Dobički, ki jih prinaša vojna, so namreč le navidezni ter se prej ali pozneje izpremene v težke izgube. Iz trgovskih in človečanskih razlogov žele industrijalci, da bi se dežela ne vmešala v sedanjo vojno. Svetovna vojna je naložila Ameriki težka davčna bremena in depresija zadnjih desetih let je bila več ali manj posledica našega vstopa v vojno.

— Naše gospodarstvo smo zgradili na podlagi miru, — je poudarjal Weir. — Več tankov pomeni manj avtomobilov. Delo in denar, ki ga porabimo za vojni stroj, ne viša našega življenskega standarda, pač ga pa znižuje.

V sličnem smislu so se izrazili tudi razni drugi industrijalci.

Farmerske vesti

VOJNA ŠKODUJE AMER. FARMERJEM

Farmerji so razočarani, ker so se nadali velikega izvoza. Zavezniki dobivajo potrebščine iz kolonij.

WASHINGTON, D. C., 10. dec. Poljedelski department je ugotovil, da ima evropska vojna zelo slab vpliv na izvoz ameriških poljedelskih produktov.

V prvih treh mesecih vojne so se eksporti nekoliko povečali, nikakor pa niso dosegli pričakovane višine.

Poljedelski department navaja naslednje razloge:

Evropske države se dolgo časa niso mogle odločiti, če naj se vmešajo v vojno ali ne in so imele vsledtega dovolj časa preskrbeti se z velikimi zalogami.

Nemčija ne more iz Amerike ničesar uvažati, dočim bi zavezniki lahko, pa raje naročajo potrebščine iz svojih kolonij in dominijev, kjer imajo na razpolago dosti kredita.

Angleški funt je tako nizko padel, da jim je mogoče dobiti v drugih deželah za svoj denar znatno več kot bi pa dobili v Ameriki. Poleg tega pa tudi zavezniki štedijo na vseh koncih in krajih, da jim je mogoče potrošiti več denarja za orožje in municijo.

Po mnenju poljedlskega departmenta bodo mogoče začeli v Ameriki kupovati večje množine potrebščin in sicer iz političnih razlogov in zaradi vojne na morju.

Farmerji, ki so upali, da se bo vsled evropske vojne cena ameriškim poljedelskim produtkom povečala, so se zmotili.

Delavske vesti

"Divjim" stavkam bo odzvonilo

PITTSBURGH, Pa., 10. dec. — Voditelji United Automobile Workers of America, CIO, so včeraj poslali vsem unijskim lokalom pismena opozorila, da takozvane "divje" stavke niso več dovoljene. To so tiste stavke, ki jih skličejo posabezne skupine delavcev kar na svojo pest, brez dovoljenja unije. V slučaju kakšne "divje" stavke, bo unija nadomestila stavkarje z drugimi delavci, da se bo tako preprečilo zaprtje tovarn. Za vsako stavko, v kateri imajo CIO delavci večino, mora izdati dovoljenje edinole izvršilni odbor. Niti posamezni lokali nimajo pravice napovedati stavke.

Angl. železničarjem bo zvišana plača

LONDON, Anglija, 10. dec. — Štiri velike angleške železniške družbe so se uklonile odloku razsodišča in bodo svojim delavcem povišale plače. Povišanje, ki bo znašalo na leto milijonov funtov štirlingov približno štiri milijone dolarjev) je veljavno že izza 28. oktobra.

Sodelovanje med kapitalom in delom

Na 39. letne mzborovanju National Consumer's League je zahteval Sidney Hillman, podpredsednik CIO, tesnejše sodelovanje med kapitalom in delom. Edinole na ta način bo mogoče dvigniti nakupno silo ter ohraniti demokratično obliko vlade.

Delavski urad razsodil proti Ford Motors

WASHINGTON, D. C., 10. dec. — Delavski urad (National Labor Relations Board) je včeraj razsodil, da je Ford Motor Company zakrivila CIO stavko v tovarni v Long Beach v Californiji, leta 1938. Nadalje je delavski urad odločil, da mora družba sprejeti nazaj vse odpuščene delavce ter da se mora sporazumti z unijo avtnih delavcev glede njenih zahtev.

Unija je zahtevala, naj se zastopniki tovarne sestanejo z zastopniki unije ter naj pojasnuje, čemu namerava družba odpustiti večje število delavcev. Družba ni hotela o tem ničesar slišati.

Tovarna bo morala sprejeti nazaj vse odslovljene delavce ter jim plačati vse zaostale dnevne mezde. Delavce, ki so zavzeli mesta štrajkarjev, mora odpustiti.

Družba trdi, da CIO delavci nimajo več večine v njeni tovarni, toda ta izgovor najbrž ne bo držal, kajti unija je izgubila dosti svojih članov baš vsledtega, ker se družba ni hotela pogajati ž njo.

NARAVA POMAGA FINCEM

Finska ima 70,000 jezer, ki pokrivajo 90 odstotkov površine dežele. Ker so jezera obdana z gozdovi in visokimi pečinami, je pokrajina kot nalašč za obrambo. Posebno proti tankom so Finci zelo dobro zavarovani, kajti ruski tanki ne morejo preplezati visokih skalnatih pečin, med katere so Finci nametali drevesna debla in jih prepregli z bodečo žico. Na drugih krajih so v ozke soteške zvalili skalovje in kamenje.

Novo bojevanje proti tankom

Finci na nov način uničujejo ruske tanke. Po cestah izkopljejo jame, v katerih je prostora samo za enega vojaka. Ko nad njimi peljejo tanki, mečejo od spodaj v nje ročne granate, ki tanke razbijejo.

Boji se večinoma vrše v temi

Na severu se vrš boji 200 milj nad poladnim krogom, kjer je razun nekaj ur vedno tema in celo na jugu v Helsinku je svetlo komaj 5 ur na dan.

"GLAS NARODA"
(VOICE OF THE PEOPLE)
Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)
Frank Sakser, President J. Lupša, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

46th Year

ISSUED EVERY DAY EXCEPT SUNDAYS AND HOLIDAYS

Advertisement on Agreement

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado $6.00	Za New York za celo leto ... $7.00
Za pol leta $3.00	Za pol leta $3.50
Za četrt leta $1.50	Za inozemstvo za celo leto .. $7.00
	Za pol leta $3.50

Subscription Yearly $6.—

"GLAS NARODA" IZHAJA VSAKI DAN IZVZEMŠI NEDELJ IN PRAZNIKOV

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
TELEPHONE: CHelsea 3—1242

MIROVNA PRIZADEVANJA

Čedalje bolj jasno postaja, da namerava igrati ameriška vlada odločilno vlogo pri ureditvi miru v Evropi.

Kdaj bo napočil tisti čas, se seveda ne ve, jasno je pa, da ameriška vlada ne bo od strani gledala, ko bodo polagali nove temelje novi Evropi.

Vsi visoki washingtonski uradniki, ki imajo količkaj stika z vnanjo politiko, razglabljajo, kako bi bilo mogoče skleniti trajen in uspešen mir, pod kakšnimi pogoji naj bo sklenjen in kakšno vlogo naj v odločilnem trenutku prevzamejo Združene države.

Izjave predsednika Roosevelta, državnega tajnika Hulla in drugih voditeljev ameriške vnanje politike očitujejo, da se Amerika skoro pod nobenim pogojem ne bo vmešala v vojno, hoče pa biti udeležena pri sklepanju in sklenitvi miru.

Kmalu po izbruhu vojne je izjavil predsednik Roosevelt: — Po mojem mnenju bo morala Amerika stremeti po končnem miru, ki naj enkrat za vselej odpravi uporabo sile med narodi.

Predsednik je poudaril "končni" mir, ne pa "začasnega" miru. Mir, ki ga lima predsednik v mislih, ne sme biti le mirovno razdobje med dvema vojnama.

Vladni voditelji so trdno prepričani: da bodo imele Združene države pri sklepanju "končnega" miru važno besedo. To je razvidno tudi iz besed ameriškega državnega tajnika Hulla, ki je rekel pred nekaj dnevi v Chicagu: —

— V težkih dneh, ki se nam bližajo, je največje važnosti vprašanje, če se bo završila prenova Evrope s stališča gospodarske varnosti ter po postavno določenem redu. Slučaj mednarodne brezpravnosti in gospodarske zmede, kot jih doživljamo zadnja leta, se ne smejo več ponoviti. Pri odločevanju glede tega vprašanja bo nedvomno igral odločilno vlogo vpliv naše dežele.

Glede ureditve povojne Evrope si državni uradniki seveda niso na jasnem. Nekateri priporočajo federacijo evropskih držav, toda zadeva je tako zamotana, da si o tem cilju ni mogoče ustvariti jasne slike.

Po mnenju drugih bi bila edina rešitev v novi in boljši zvezi narodov, toda ta zveza naj bi ne imela nobene policijske oblasti, pač bi se pa le nepolitično vdejstvovala.

So pa tudi taki, ki priporočajo zvezo narodov s policijsko oblastjo, ki bi bila močnejša kot oborožena sila katerekoli države oziroma skupine držav.

Značilne so besede državnega podtajnika Grady-ja: — Če želimo svetu mir, moramo delati smotreno in organizirati. Liga narodov pomeni v tej smeri važen napredek ter vzbuja upanje, da bo mogoče po njenih načelih rešiti vse pereče mednarodne probleme.

(Nadaljevanje s 1. str.)

Finski oddelki na skijih so z nenadnim napadom s strojnicami uničili tri stotnije Rusov. Najljutejši boji so v teku severno od jezera Ladoga in nekaj sto milj višje proti severu v bližini Kuolojarvia, katero mesto so včeraj Rusi zasedli. — Nad polarnim krogom in 40 milj v notranjosti Finske so Rusi tudi zasedli mesto Salla in ga takoj požgali.

Rusi hočejo prodreti do švedske meje

Rdeča armada na tem kraju posebno močno pritiska v očividnem namenu prodreti do švedske meje. Na tem kraju vodi do švedske meje samo ena cesta in so Rusi že eno petino pota do meje.

Finska armada se umika v gozdove, kjer imajo mnogo boljše prilike za obrambo.

"ADMIRAL SCHEER" ZOPET ROGOVILI

LONDON, Anglija, 12. dec. — Angleška admiraliteta navaja imena sedmih ladij, ki so postale žrtve pomorske vojne. Admiraliteta tudi priznava, da je potop štirih bojnih ladij skrivnosten.

Štiri ladje so dospele v Capetown v Južni Afriki, od koder so odpeljale proti severu, toda o njih od tedaj ni bilo več ničesar slišati.

Angleška admiraliteta se nagiblje k mnenju, da je vse ladje potopila nemška križarka "Admiral Scheer".

NEMCI MORAJO IZPRAZNITI VASI OB BELGIJSKI MEJI

BRUSELJ, Belgija, 12. decembra. — Belgijska časnikarska agentura "Belga" poroča, da so prejeli prebivalci vasi ob reki Sauer povelje, da zapuste svoje domove.

Vasi se nahajajo takoj onstran luksenburške meje, kjer se stikajo meje Luksenburga, Nemčije in Francije.

Ameriški vzori in ideali

Spisal: L. D. BRANDEIS.

Demokracija počiva na dveh stebrih. Eden je načelo, da so vsi ljudje enako vpravičeni do življenja, svobode in težnje za srečo; drugi pa je prepričanje, da ta enaka priložnost je najboljša za napredek civilizacije.

Naša oblika vlade, kakor tudi človečeństvo, sili nas, da težimo za razvoj poedinega človeka. Pod splošno vodilno pravico je vsak volilec deloma vladar države. Ako pa vladarji nimajo v splošnem izobrazbe in značaja in niso svobodni ljudje, naš veliki eksperiment v demokraciji mora propasti. Naloga države je torej, da usposobi svoje vladarje za njihovo nalogo in da zahteva udejstvovanje onega, kar mi nekoliko po domače zovemo ameriški standard življenja.

Kaj vključuje ta standard ali način življenja? V bistvu izvrševanja onih pravic, ki jih naša ustava jamči — pravico do življenja, svobode in težnje za srečo. Življenje, v tej vezi, pomenja živeti, ne le eksistirati; svoboda pomenja svobodo toliko v industrijalnih, kolikor v političnih stvareh, sreča vključuje izmed drugih stvari ono zadoščenje, ki more prihajati le vsled popolnega razvoja in vporabe lastnih zmožnosti. Da morejo ljudje živeti in ne le eksistirati, da morejo razvijati svoje zmožnosti, morajo imeti dostojen dohodek, morajo imeti zdravje in prosti čas. Visoke mezde ne morejo odgovarjati delavskim potrebam, ako zaposlenost ni redna. Najboljše plače ne morejo odškodovati za pretirano dolge ure dela, ki izpodkopavajo zdravje. In delavne razmere utegnejo biti tako slabe, da izbrišejo dobre učinke visokih mezd in kratkih ur. Bistvene potrebe ameriškega državljanstva niso vzadoščene, ako se delavcem daje le to, kar potrebujejo v gmotnem pogledu.

Vsak državljan mora imeti izobrazbo — široko in neprestano skozi vse življenje. Naj se izobrazba daje državljanu v poznejših letih v razredih ali z javno govornico, naj se nudi potom razpravljanja v društvih ali delavskih organizacijah ali naj se pridobiva potom čitanja časopisov, revij ali knjig, kar je neobhodno potrebno, da se to doseže, je svež um. In da um ostane svež, je kratek delovni dan ravno tako bistveno potreben, kakor primerna hrana in primerne razmere dela in življenja. V drugih besedah, delavec mora imeti prosti čas na razpolago.

Nadalje, delavec v uspešni demokraciji mora ne le imeti izobrazbo; on mora biti svoboden. Ljudje niso svobodni, ako so odvisni v industrialnem življenju od samopašne volje drugega. Industrialna svoboda s strani delavca ne more torej obstojati, ako ima pred seboj preveč industrialne oblasti. In, ako Amerikanec naj postane sposoben za svojo nalogo vladanja, on mora imeti poleg izobrazbe in industrialne svobode tudi neko stopnjo denarne neodvisnosti. Naš obstoječi industrijalni sistem preobrača stalno večji odstotek prebivalstva v mezdarje; in iskušnja nas uči, da velik del teh postane nekdaj finančno odvisnih, iz razloga bolezni, nezgode, onesposobljivosti, visoke starosti, nezaposlenosti ali prerane smrti vzdrževatelja družine. Tako nezgode, ki se v poedinem slučaju nazivajo slaba sreča, se sedaj priznavajo ko običajni dogodki v življenju delavca. Nastalo je jasno, da treba preskrbeti za odškodnine proti finančnim izgubam, nastalih vsled teh običajnih nezgod v delavčevem življenju.

Mi nismo edini narod, ki spaja ljubezen do svobode s prakso demokracije in težnjo za socialno pravičnost. Ali imamo eno točko v naših idealih in praksah, ki je izrecno ameriška. To je vsesplošno bratstvo.

Druge dežele, dočim razvijajo poedinega človeka, smatrajo, da njihovo splošno dobro more se doseči le, ako privilegij njihovega državljanstva se skoraj izključno omeji na domorodce ali osebe posebne narodnosti. Amerika, na drugi strani, se je vedno izjavila za enakost narodnosti, kolikor za enakost posameznikov. Pripoznava plemensko enakost kot bistven del popolne človeške svobode in pravega bratstva, in da plemenska enakost je nadopolnitev demokracije. Amerika je zato dala enako dobrodošlico vsem narodom Evrope.

E pluribus unum — iz mnogih eden — je bilo geslo, ki so ga prevzeli ustanovitelji te republike, ko so ustvarili zvezo trinajstorice držav. Ustanovitelji so bili prepričani, kakor smo i mi, da se bo mogel zgraditi jak narod potom federacije. Bili so tudi prepričani, kakor smo i mi, da v Ameriki pod svobodno vlado mnoga razna ljudstva utegnejo postati en narod. Tekom vseh teh let smo pripustili v našo deželo in državljanstvo priseljence iz raznih dežel Evrope. Imeli smo zaupanje, da bi na tak način najbolj postregli sebi in človeštvu. To zaupanje se je opravičilo. Združene države so postale velike. Priseljenci in njihovi neposredni potomci so se izkazali toliko lojalne, kot katerisibodi državljan te dežele. Svoboda nas je tesno povezala kot Amerikance.

Celotni narodi imajo individualnost ne manj izrazito kot one poedinih ljudi. Novi nacionalizem, ki so ga Amerikanci sprejeli, proglaša, da vsako pleme ali ljudstvo, ravno tako kakor vsak poedinec, ima pravico in dolžnost razvijati se in da le potom takega diferenciranega razvoja se more doseči visoka civilizacija. Le tedaj, ko bodo ta načela nacionalizma kakor ona demokracije, splošno priznana, bo svoboda popolnoma dosežena in bodo manjšine sigurne v svojih pravicah. Le tedaj bo mogoče postaviti podlago za trajen mir nad narodi.

TRIJE NOBELOVI LAUREATI.

Kakor je bilo že poročano, je švedska akademija znanosti podelila letošnjo Nobelovo nagrado za kemijo jugoslovanskemu rojaku prof. Ružički, ki deluje v Curihu in prof. Buttnandtu v Berlinu, ki je pa moral nagrado zaradi znanega spora nemške vlade z Nobelovim odborom odkloniti.

Prof. Ružička, po rodu iz Slavonije, je prišel leta 1918 v Curih kot privatni docent, po kratkem delovanju v ženevski kemični industriji so ga pozvali v Utrecht na Holandsko, a leta 1929 se je kot naslednik prof. Kuhna vrnil kot vodja laboratorija za organsko kemijo na tehnični visoki šoli v Curih. Sprva se je prof. Ružička bavil z raziskovanjem rastlinskih eteričnih olj. Posebno so ga zanimali terpeni, sorodniki kafre in pinena, kot dišavne snovi. Zanimal se je nadalje za tehnično važni živalski dišavi, moškat in cibeton ter mu je potem, ko mu je uspelo dognati njiju zgradbo, uspela tudi njih umetna izdelava. V nadaljevanju teh študij sorodnih snovi mu je uspelo potem izdelati umetno moški spolni hormon, kakor tudi druge medicinsko važne hormone. To mu je pred vsem prineslo visoko nagrado.

Prof. Butenandt se je po svojih prvih raziskavah o japonskem stroju za puščice, rotenonu, začel baviti z važno skupino sterinov, ki ji pripada ne samo važni antirahitični vitamin, temveč tudi vrsta važnih hormonov. Posebno uspešne so bile njegove študije o ženskih hormonih. Zanimal pa se je tudi za snovi, ki povzročajo rak, in virusne proteine. Ta dela so oplodila področje medicine.

Letos so z Nobelovo nagrado za kemijo lanskega leta nagradili tudi že prej omenjenega prof. Kuhna, ki deluje sedaj v Heidelbergu. Raziskoval je spočetka fermente, pozneje so ga zanimala stereokemična vprašanja ter skupina poltenov, pri čemer je ugotovil, da so snovi s podobno strukturo v naravnih barvilih kakor v rdečilu paradižnika, korenja in paprike. Ta barvila je z novimi metodami izoliral. Kuhn in njegova šola sta pokazala, da je rastni vitamin soroden z barvilom v korenju, karotinom. Razi-kal in umetno pridelal je tudi druge vitamine ter hormone.

RESNIČEN FILMSKI PRETEP.

Italijanska filmska družba Scalera izdeluje nov film, za katerega so snemali tudi prizor nekega gostilniškega pretepa. Ta prizor so tako resno odigrali, da je obležalo na bojišču enajst ranjencev.

Režiser je svoje karakterne igralce in komparze področno poučil, da bi množestveni prizor v gostilni čim bolje odigrali. Možu, ki je predstavljal gostilničarja, je dal pravo vino na razpolago, da bi igralcem ne bilo treba igrati samo z umetnim razpoloženjem.

Razpoloženje je res razveseljivo naraščalo in pretep, ki je bil določen v programu, se je začel s čudovito silo. Stoli, noge miz in kozarci so frčali po zraku, ženske so vreščale in podžigale moške. Mož pri kameri je vrtel z vso vnemo, režiser je bil kar presenečen. Končno pa je odrskim delavcem postala stvar le malo prehuda in so pozvali ateljejske gasilce. Le s težavo so mogli ti s kropkimi curki mrzle vode pogasiti vroče občutke igralcev. A vsi udeleženci pri pretepu vendarle niso mogli brez nadaljnjega zapustiti bojišča. Enajst igralcev, med njimi nekatere ženske, so odnesli tako težko poškodbe, da jih je bilo treba spraviti v bolnišnico, kjer bodo ostali vsaj po nekoliko dni.

BLAZNIKOVA
Pratika
za leto 1940
Cena 25c
s poštnino vred.
"Glas Naroda"
216 West 18th Street
New York, N. Y.

Peter Zgaga

Ta je še iz stare avstrijske armade, v kateri so imeli glavno in odločilno besedo princi, nadvojvode, grofi in baroni ter je imel le malo veljave častnik preprostega rodu, ki se je s svojo pridnostjo in vztrajnostjo malo višje povzpel.

Regimentu je poveljeval oberst, ki je osivel v vojaški službi. Ker je bil pa sin kmečkih staršev, ni imel pri svojih plemenitih sovrstnikih posebne veljave.

Na velikih jesenskih manevrih je bil določen za poveljnika prijateljske armade general, avstrijski grof, ki je bil s cesarjem v daljnem sorodstvu. Ker je tako visokim žlahtnikom marsikaj dovoljeno, je imenoval general za adjutanta svojega sina, mlečozobega mladeniča, ki je komaj dovršil kadetsko šolo.

Nekega jutra pridrvi na konju mladi adjutant k staremu polkovniku in mu ponosno naroči, ne da bi ga vojaško pozdravil:

— Gospod polkovnik, papa je rekel, da morate s svojim regimentom zasesti tisti grič.

Polkovnik se nekoliko odkašlja in mu prijazno odvrne:

— Tako, tako, no, ga bomo pa zasedli, če je papa rekel.

Adjutant se obrne in hoče odjahati, toda polkovnik ga pokliče nazaj, mu poredno namežikne in ga vpraša:

— Kaj je pa mama rekla?

— Pazi se opravljivk in klepetulj! — svetuje neka ženska svojim čitateljicam.

Klepetulja ponavadi začne svoje nečedno delo z besedami: — Ti, slišala sem . . . pa ne povej, da sem ti jaz povedala . . . tvoja soseda je rekla, da si . . .

Pametna ženska ji bo odgovorila: — Čakaj malo! Povej mi, ali si to, kar mi nameravaš zaupati, presejala skozi tri rešeta?

— Kakšna rešeta? — se bo začudila?

— Najprej skozi rešeto resnice. Ali si prepričana, da ni to, kar mi hočeš povedati, izmišljeno?

— O, slišala sem. . .

— No, potem si sejala skozi drugo rešeto, rešeto veselja. Najbrže misliš, da me boš s to novico razveselila, čeprav morda ni resnična?

— Ne bom rekla, da se je boš prav posebno razveselila.

— Aha, že vem. Sejala si skozi tretje rešeto, rešeto koristi. Misliš, da mi bo tvoja novica kakorkoli koristila?

— To ne . . .

— Ne? — Nisi se prepričala, ali je to, kar mi nameravaš zaupati resnično. Priznavaš, da me ne bo razveselilo, še manj pa koristilo. Torej molči in obdrži zase, kar si mi mislila povedati.

To je lep in koristen nauk, in če bi se ga vse ženske držale, bi ne bilo več klepetanja in opravljanja, ki povzroča na svetu toliko gorja. Dober nauk, toda kaj se hoče, ker so taki nauki le sejanje v pesek in bob ob steno.

Kaj pravi žnska na to? Ali je med milijoni ena, ki bo opravljivko nagnala? Ne, ni je. To pravim jaz, ki ženske dobro poznam. Pač bo pa vsaka naširoko odprla oči, ušesa in usta ter hlastnila:

— Kaj je rekla?

"Cable letter"

ŠE JE ČAS, DA VAŠA BOŽIČNA POŠILJATEV DOSPE V DOMOVINO PRAVOČASNO ZA PRAZNIKE, AKO SE POSLUŽITE "CABLE LETTER". — Pristojbina je $1.—.

Potniški Oddelek "Glasa Naroda"
216 W. 18th Street New York City

DARILNE POŠILJATVE
v Jugoslavijo

100 Dinar. — — —	$ 2.50
200 Dinar. — — —	4.80
300 Dinar. — — —	7.00
500 Dinar. — — —	11.25
1,000 Dinar. — — —	21.75
2,000 Dinar. — — —	43.00

ZARADI RAZMER V EVROPI so bile naše zveze za denarne pošiljatve v Jugoslavijo začasno prekinjene. Sedaj pa smo dobili novo zvezo, po kateri je mogoče našim rojakom vztreči in denar varno pošiljati. Vendar je bila nam povišana cena, ker se stroški za pošiljanje po tem potu mnogo višje.

Opozarjamo tudi, da se sem in tam more kaka pošiljatev zaradi evropskih razmer zakasniti.

ZA NUJNO POŠILJATEV POSLUŽITE SE "CABLE ORDER". — DOPLAČATI JE TREBA $1.— ZA VSAKO POŠILJATEV V JUGOSLAVIJO

SLOVENIC PUBLISHING CO.
:: : POTNIŠKI ODDELEK : ::
216 West 18th Street, New York

Kratka Dnevna Zgodba

M. K.:

Dovški mežnar obuja spomini na župnika Aljaža ...

Lojzu Pezderniku, dovškemu mežanrju je Bog osem križev na rame naprtil, a hrbet se mu še ni ukrivil pod težkim bremenom. Še zmerom hodi ravno po konci kot mladec in njegovim očem ne uide zlepa kaj. Pobarajte ga to ali ono in videli boste, da je prava živa farna kronika.

Tej pristni gorenjski grči so rojenice menda že ob rojstvu namenile, da se bo ves posvetil poklicu, ki terja od človeka enako skrb za žive in mrtve. Preden bo petelin stokrat zapel, bo preteklo 50 let, odkar z veščimi rokami izvablja dovškim zvonovom vesele in žalostne glasove: živim opomin, mrtvim v spomin. Pa še en redok jubilej bo dovški mežnar obhajal, če se bo vse po sreči izteklo: zlato poroko. V pičlih dveh letih se bo njemu in njegovi ženi Cili nakupčkalo 50 let vzornega zakonskega življenja. Otroški blagoslov je bil kar čeden: 11 kričačev mu je žena Cila povila in v zibelko položila. Dva sina in pet hčerk še živi, štirim pa, ki jih je Bog poklical k sebi, je mežnar kar sam za zadnjo uro zvonil. Stari ljudje vedo povedati, da tako milo mrtvaški zvon še nikoli ni nad dovškimi njivami tožil in jokal.

Prikličite mežnarju Lojzu v spomin župnika Aljaža, ki je polnih 48 let v teh krajih kot dušni pastir vedril in oblačil, postavljal slovenske postojanke v naših gorah in utiral slovenski pesmi pot od srca do srca. Mežnarjev sicer dokaj resni obraz se bo razlezel v dobrohoten nasmeh in v njegovih očeh se bo užgala hudomušna bliskavica. Ej, župnik Aljaž in mežnar Lojz — ta dva sta se razumela. Mežnar je svojega cerkvenega predstojnika obrajtal zaradi srčne dobrote in šegave žilice, župniku pa je bil mežnar všeč zaradi neklonljive možatosti. Zgodilo se je, da je med njima kljub vsej harmoniji prišlo kaj navzkriž. Župnik Aljaž je nogočno udaril s pestjo po mizi in zarohnel, da bi tako uveljavil svojo oblast:

"Jaz sem tukaj fajmošter."

Mežnar Lojz se je samozavestno izprsil in Aljažu kljubovalno zabrusil nazaj:

"Jaz pa mežnar!"

Kaj je hotel župnik Aljaž. Široko nasmejan je pokazal mežnarju hrbet in zabrundal v brado:

"Preklicani dedec, saj mu ne pridem do živega!"

In koliko takšnih vam že zna mežnar Lojz iz svojih spominov nabrenkati! Danes vam postreženo samo s tremi ali štirimi, iz katerih izstopa Aljaževa osebnost v vsej svoji šegavosti in vedrini.

Župnik Aljaž je bil, kakor znano, navdušen sobojevnik župnika Kneipa in je njegovo knjigo o zdravju z vodo tudi v slovenščino prevedel.

Nekoč si je Aljaž zaželel, da bi imel na župnijskem vrtu bazen za ohladitev v vročih poletnih dneh. Mežnar je z dvorišča napeljal vodo po lesenih ceveh, delavci pa so betonirali tla. Aljaž je zadovoljno čofotal po vodi in si krepil dušo in telo. Pa mu je šinila v glavo genialna ideja: naročil je mežnarju, naj obteži banjo in jo položi v bazen, da mu bo služila kot čoln. V banjo si je da napraviti tudi lep sedež. V poletni vročini je ure in ure posedal v tem čolnu domačega izdelka, preudarno puhajoč dim iz svoje pipice in prebirajoč dnevne novice.

Nekega dne je mežnar Lojze nekaj brkljal po vrtu. Zaslišal je, kako je Aljaž v banji sredi bazena veselo zapel: "Oj, ti moja barčica!" A komaj je te besede izrekel, je izgubil ravnotežje, banja se je nagnila — in štrbunknil je v vodo, kakor je bil dolg in širok. Voda mu je segala do vratu, samo glavo je imel na suhem. Nesreča je bila tolikanj neprijetnejša, ker je bil Aljaž — oblečen. Mežnar je priskočil in ročno potegnil prhajočega utopljenca iz bazena. Bil je moker kot žaba. Kar curljalo je od njega

Tiste čase je bil na Dovjem za šolmaštra rajnki Jeglič. Ko je izvedel za Aljaževo nezgodo, se je na vse grlo smejal.

"Kako more biti človek tako neroden? Meni se kaj takega ne more pripetiti," je samozavestno pribil.

Aljaž ga je samo čukasto pogledal, in ujedljivo rekel:

"Danes meni, jutri tebi!"

Nekaj dni na to se je v Aljaževi "barčici" kratkočasil šolmašter Jeglič. In glej — zgodilo se mu je za las natančno tako kot Aljažu. Barčica se je prevrnila on pa je čofnil v vodo z glavo navzdol. Šolski otroci, ki so to opazili, so zagnali neznanski trušč in hrušč. Mežnar je prihitel in potegnil drugo žrtev Aljaževe "barčice" na kopno. Tokrat se je škodoželjno smejal on, mežnar Lojz. In še to se mu je zdelo potrebno, da je zamodroval: "Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade."

Ta pregovor se je žal kaj hitro uresničil na njem samem. Ko si je naslednjega dne hotel še on privoščiti majhno vožnjo po "širnem morju" z Aljaževo muhasto barčico, je postal njena tretja žrtev. Skobacal se je iz neprostovoljne kopeli, premočen do kože.

Tokrat je bila vrsta na Aljažu, da se je smejal obema: šolmaštru Jegliču in mežnarju Lojzu.

* * *

Prvi Aljažev dom v Vratih je odnesel plaz. Aljažu, pionirju slovenskega planinstva. Hitro je ukrenil vse, da so začeli postavljati nov dom. Vsak dan jo je mahnil pogledat, kako kaj delo napreduje.

Pri gradnji so bili tedaj zaposleni večinoma tuji delavci, močni kot hrastje. Med njimi je bil tudi delavec, ki je svoj čas prosil Aljaža, naj mu podari kakšne stare hlače. Aljaž pa starih hlač ni imel kar na izbiro, zato je delavcu prošnjo odbil. Zavrnjeni prosilec je od tistega dne kuhal nanj tiho jezo.

Nekega dne jo je Aljaž spet mahnil v Vrata. Ko si je vse dobro ogledal, se je hotel vrniti. Hudournik Čertovec, ki se pozimi spremeni v plaz, je bil poln deroče vode. Aljažu ni nič kaj dišalo, da bi brodil po umazani vodi. Pa jo je iznajdljiva glava hitro iztuhtala. Obrnil se je k delavcem in jih pobaral:

"Fantje, kdo me bo čez ponesel?"

"Jaz!" se je ponudil delavec kateremu je bil odklonil hlače.

Dvignil je Aljaža s svojimi mišičastimi rokami in ga srečno prinesel na sredo hudournika. Tam pa se je kar na lepem ustavil in grozeče rekel:

"Ali mi boste dali hlače?"

"Bom!" je v hudi stiski obljubil Aljaž.

Delavec pa ni bil več zadovoljen samo s hlačami. Prišel je na dan z novim ultimatom:

"In telovnik tudi?"

"Tudi," je neutegoma obljubil Aljaž. Drugega mu pač ni preostalo.

Delavec je bil zadovoljen. Odčofotal je dalje in postavil Aljaža živega in zdravega na kopno.

Da je iznajdljivi delavec hlače in telovnik v resnici dobil, ni treba še posebej naglašati. Aljaž je bil zmerom in povsod mož beseda. Kar je obljubil, to je tudi izpolnil.

(Nadaljevanje na 4. str.)

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA PODPORNA USTANOVA

Sprejema možke in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

ČLANSTVO: 52,000

PREMOŽENJE: $8,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAJNOVEJŠI IZLETNIŠKI PARNIK

Na reki Mississippi bo letos pričel voziti nov in najmodernejši izletniški parnik, ki ima 8 krovov, ki so najraskošnejše urejeni.

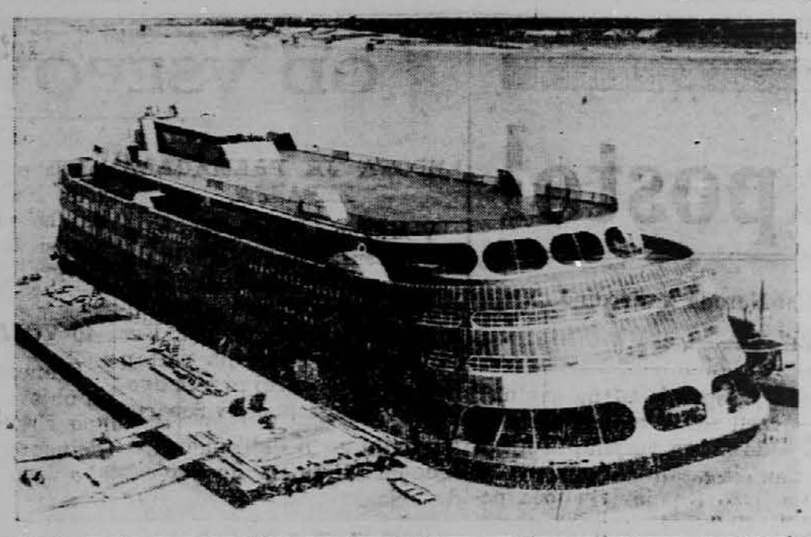

Razne vesti.

SKRIVNOSTI TIHEGA OCEANA.

Da znanost niti v teh razgibanih časih ne miruje, kaže ameriška odprava, ki je zdaj odrinila v Tihi ocean v namenu, da razišče nekatere uganke, ki jih to največje in najgloblje izmed morij zastavlja znanosti.

Talne razmere Tihega oceana so zelo malo znane. Vemo le to, da ima to velemorje med Ameriko in Azijo premnogo globokih lijakov. Posebno ob jugovzhodnem robu Pacifika in vzdolž zapadnih otočnih lokov so izmerili izredne globine. V takozv. Filipinskem jarku pa so odkrili sploh največjo doslej znano globino, ki znaša 10.700 m dočim znaša srednja globina Tihega oceana okrog 4300 metrov.

Toki v Pacifiku še niso tako raziskani kakor v Atlantskem morju, zdi se, da so dosti bolj zamotani nego ti, posebno na jugu, kjer so številna otočja. Tudi plima in oseka v Tihem oceanu še nista mnogo raziskani. Ta ocean zaledeni samo v robnih morjih. Nenavadna je toplota njegovih voda. Še v globini 1000 m merijo njegove vode mestoma 5 stopinj nad ničlo, v globinah 4000 m pa so izmerili 1 do 2 stopinj nad ničlo. Soli je v Tihem oceanu manj nego v drugih oceanih.

Poleg takih raziskav bo ekspedicijska ladja, ki je opremljena z najmodernejšimi zvočnimi grezili, opravljala magnetske meritve in raziskovala domnevna potresna središča. Najti hočejo ta ognjišča, ki so povzročila številne morske potrese v zadnjih letih. Odprava, ki jo vodi Gilbert Grosvenor, predsednik ameriške geografske družbe, bo raziskovala območje, ki obsega okrog 180 milijonov kvadratnih kilometrov, zato je umljivo, da namerava ostati v Tihem oceanu najmanj dve leti.

— — —

ZGODBA O BRILJANTNEM PRSTANU.

Neka mlada Američanka je pred nedavnim od svojega zaročenca bogatega Avstralca prejela kot zaročno darilo velik briljantni prstan. Na sprehodu z neko prijateljico ob obali je prstan izgubila.

Američanka ga je hotela najti za vsako ceno, kajti zaročenec jo je hotel obiskati, in spravila je vso deželo pokonci. Cela množica ljudi je začela iskati prstan po dnevi in ponoči v pesku. Vsako zrnce so presejali, toda prstana ni bilo nikjer. Odškodnina za več nego 300 ljudi, ki so v šestih dneh preiskali neštete tone peska, je znašala okrog 10 tisoč dol.

Zjutraj tistega dne, ko bi bil moral zaročenec dospeti, je dekle odšlo z utripajočim srcem na postajo. Trepetala je ob misli, kako mu naj izgubo sporoči. Kako veliko pa je bilo njeno presenečenje, ko je stopil mladi mož z veselim obrazom iz vlaka in ji pomolil škatljo, v kateri je bil prekrasen prstan, popolnoma podoben tistemu, ki ga je bila izgubila pred nekaj dnevi. Izkazalo se je, da je bil prvi prstan samo vzorec, ki ji ga je zaročenec poslal zato, da bi videl, ali je takšen prstan po njenem okusu. Pismo, ki je naznanjalo to poskusno pošiljko, namreč ni bilo dospelo do nje.

— — —

OREL NAPADEL MOŽA.

Poseben doživljaj je imel neki kmet iz Val Seste v Italiji, ki je na nekem pobočju kosil deteljo. Nenadno ga je napadel velik orel in ga začel obdelavati s kljunom in krempiji. Po srditem boju je kmetu uspelo, da je pograbil sekiro in potem, ko je bil že resno ranjen po rokah in glavi, je utegnil svojega krilatega nasprotnika ubiti. Orel je tehtal pet kilogramov.

GRDINOVI KOLENDARJI

Na drugem mestu je bilo pojasnjeno o naših kolendarjih kakšni da so za leto 1940. Tu je razlog, da jih lahko dobite ali naročite za vaše prijatelje kamor hočete. Za 1940 so kolendarji mnogo prikladnejši za vsako stanovanje pa tudi mnogo bolj praktični. Do sedaj so bili preveč samo trgovski; sedaj so družinski, malo so manjši: 14x20 inčev. Za pošiljatev pa tudi cenejši. Za vsako hišo in stanovanje primernejši to boste priznali. Cena za enega je samo 15 centov, bilo za v staro domovino ali kamorkoli po Ameriki. Za domove jih naši "rojaki dobijo brezplačno v Clevelandu v obeh prodajalnah pohištva. Ako pišete, naredite naslov: ANTON GRDINA IN SINOVI, 6019 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, O.

ANEKDOTA.

Mark Twain je bil baš pri zajtrku v majhnem letovišču, ko se mu je približalo odposlanstvo tistega kraja in ga prosilo za prispevek, ki naj bi pomagal zgraditi ograjo okoli pokopališča. Mark Twain je odklonil.

Možje pa so bili menda prepričani, da bo imel drug poskus uspeh in so se mu javili naslednji dan spet pri zajtrku. Z dolgim govorom so mu razložili svojo prošnjo, Mark Twain jih je po vrsti prijazno pogledal, nato je dejal:

"Gospodje, čemu bi to ograjo sploh postavljali? Ne vidim zanj pravega razloga. Tisti, ki že tam ležijo, itak ne morejo več proč, a tisti, ki še niso tam, gotovo nočejo tja."

BOLEČINE V KITAH NAGLO ODSTRANJENE

Nikar po nepotrebnem ne prenašajte bolečin v kitah. Na tisoče ljudi je bilo nepričakovano rešenih revmatičnih bolečin, bolečin v kitah in zgibih s priprostim drgnjenjem s Pain-Expeller-jem. To nenavadno zdravilo naglo pomaga. Do sedaj je že bilo prodanih nad 17 miljonov steklenic. Kupite Pain-Expeller. Zahtevajte Pain-Expeller s sidrom na steklenici.

Karl MAY

Kdo bi ne hotel biti z Mayem v "Padišahovi senci" pri "Oboževalcih ognja", "Ob Vadarju"; kdo bi ne hotel čitati o plemenitem konju "Rihju in njegovi poslednji poti"? — Kdo bi ne hotel spoznati "Winnetova", idealnega Indijanca, ki mu je postavil May s svojim romanom najlepši spospomenik?

IZ BAGDADA V ŠTAMBUL
4 knjige, s slikami, 627 strani
VSEBINA:
Smrt Mohamed Emina. — Karavana smrti. — Na begu z Goropa. — Družba En Nast.
Cena $1.50

KRIŽEM PO JUTROVEM
4 knjige, 598 strani, s slikami
VSEBINA:
Jezero smrti. — Moj roman ob Nilu. — Kako sem v Mekko romal. — Pri Šamarih. — Med Jezidi.
Cena $1.50

PO DIVJEM KURDISTANU
4 knjige, 594 strani, s slikami
VSEBINA:
Amadija. — Beg iz ječe. — Krona sveta. — Med dvema ognjema.
Cena $1.50

PO DEŽELI SKIPETARJEV
4 knjige, s slikami, 577 strani
VSEBINA:
Brata Aladžija. — Koča v soteski. — Miridit. — Ob Vardarju.
Cena $1.50

V GORAH BALKANA
4 knjige, s slikami, 576 strani
Kovač Šimen. — Zaroka z zaprekami. — V golobnjaku. — Mohamedanski svetnik
Cena $1.50

SATAN IN IŠKARIOT
12 knjig, s slikami, 1704 strani
VSEBINA:
Izseljenci. — Yuma Šetar. — Na sledu. — Nevarnosti nasproti. — Almaden — V treh delih sveta. — Izdajalec. — Na lovu. — Spet na divjem zapadu. — Rešeni milijoni. — Dediči.
Cena $3.50

WINNETOV
12 knjig, s slikami, 1753 strani
VSEBINA:
Prvikrat na divjem zapadu. — Za življenje. — Nšo-či, lepa Indijanka. — Preklestvo zlata. — Za detektiva. — Med Komanči in Apači. — Na nevarnih potih. — Winnetovov roman. — Sans Ear. — Pri Komančih. — Winnetova smrt. — Winnetova oporoka.
Cena $3.50

ŽUTI
4 knjige, s slikami, 597 strani
Boj z medvedom. — Jama draguljev. — Končno. — Rih in njegova poslednja pot.
Cena $1.50

Naročite jih lahko pri

Slovenic Publishing Company
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

Vaški Apostol

Spisal L. GANGHOFER; za "Glas Naroda" priredil X. X.

5

"Pojdi, Julka, bodi pametna. Copernic ni na svetu.."

Iz mladega Valdhoferja je govoril zdrav razum, iz njega je govorilo srce, ki je o človeku rado dobro verjelo; iz njega so govorile skušnje, ki jih je prinesel iz mesta od vojakov.

"To so prazna mnenja. Nevihta se pojavi in toča pobije kjer pač pobije. Če meni ne verjameš,, vprašaj gospoda župnika."

Julka je vzkliknila: "Gospod župnik!" nato pa utihnila ia obdržala zase, kar je hotela reči.

Molče sta sedela drug poleg drugega. Julka je šivala. Roman se je pa oziral po sobi, ki je bila v neredu kot da bi vojaki gospodarili v nji.

"Tako niti pri nas doma ni. Pri vas imate pa mater. Malo pospravila bi, Julka."

"Mati vse razmeče," je zastokala. "Jaz pa moram na druge stvari misliti.

"Na kaj misliš?"

Nedolžno se smeje je dvignila svoje golobje oči. Ta pogled je v Romanu vse pogasil, edinole sreča je gorela v njem.

"Julka," jo je skušal objeti. .

Smeje se mu je umaknila.

"Priden moraš biti, in me pustiti, da bom šivala. To si mi obljubil."

Roman se je smejal.

"No če sem obljubil, bom držal besedo. S šivanjem se pa tudi tako ne mučiš." Pogladil je po platnu. "Kaj pa šivaš?"

"Nekaj za naju."

Roman je pozabil na svojo obljubo.

"Ljubica, ljubica!"

Srce mu je od blaženosti prekipevalo. Z levico jo je objel, z desnico ji je pa stisnil lica, da so se ji našilile rdeče ustnice.

Majhna svetnica se ni več branila. Roman je pa rekel smeje: "Tvoja usta imajo pa po tobaku okus."

"Po tobaku? Beži, beži. Pismonoša je bil prej pri nas, pa me je za šalo pokadil."

Konec robca je pomočila v vrč ter si obrisala ustnice in mu jih je ponudila rekoč: "Zdaj, pokusi."

Romanu ni bilo treba dvakrat reči. Med "poskušnjo" nista opazila sence, ki je bušknila mimo okna.

Ta senca je pripadala Miholu, ki je v copernicee verjel. Po tihoma se je splazil do ograje, nato pa začel na vso moč teči proti sosedovi hiši. Tam je potrkal na okno:

"Gospodinja! Gospodinja!"

Stavdamerica je v mislih še vedno pri opravljanju, pritekla na prag:

"Kaj pa je za božjo voljo?"

Mihol jo je zasmehljivo pogledal.

"Zdi se mi, da bi bilo treba malo bolj paziti. Toda izdati se ne smete, če ne, vam ne bom več pomagal."

Kmetica je takoj razumela globok pomen teh besed.

"Saj se mi je takoj zdelo da se bo danes nekaj zgodilo."

Kakor vihar je pridrla v sobo. Ob pogledu na mladi par, ki je že vedno sedel pri mizi v kotu, se je nekoliko pomirila

Brez pozdrava je stopila k peči in zamrmrala:

"Ko te ni prav nič treba, te zlodej prinese."

Mladi Valdhofer se je nehote zasmejal. Besede, ki jih je ona spregovorila, je imel on na jeziku.

Nekoliko potolažena po tem vzdihu, je stopila Štavdamerica k mizi rekoč:

"Kaj hoče? Ali bi kave?"

"Ne, hvala." Muzajoč se, je Roman vstal ter vzel klobuk. "Sem že svoje dobil in nisem več lačen."

Žarečih oči je podal Julki roko: "Pozdravljena, ljubica!"

Potihoma mu je odzdravila in pridržala njegovo roko v svoji. Z dolgim pogledom si je opojil srce, pokimal stari in odšel.

Na dvorišču je slišal znerjajoč materin glas. Julka je pa molčala.

"Čudno, da ji ne ugovarja," se je začudil Roman. Ko je zavil okrog vogala, so govorile njegove misli. "Le potolaži se, ljubica. Po Veliki noči boš imela mir, jaz pa svojo srečo."

Solnce se je pogreznilo za belimi gorami. Zlati blesk, ki je obseval Romana, je tonil v višnjevkasti senci. .

2. POGLAVJE.

Po izhojeni gazi je dospel Roman do roba gozda. Kmetjina naravo, ozreti se, predno stopi v gozd. Roman je storil isto — ne zato, ker bo kmalu gospodar, ampak pogled ga je vlekel tja, kjer je prebivala Julka. Velik zamet mu je zakrival Stavdamerjevo posestvo. Zato je pa videl domačo streho, ki se je visoko in ponosno dvigala nad drugimi. Pogled mu je šel preko drugih streh, kot da bi iskal med njimi najmanjše, da jo primerja s svojo. Že izven vasi je ležala v snegu majhna, slična beli krtini. Hišica stare Limarice, glede katere je nedolžna Julka tako vztrajno trdila, da je čarovnica.

Iz dimnika, ki je čepel kakor črna točka sredi bele strehe, se je dvigal višnjevkast dim v jasno večerno ozračje.

Roman je to opazil in se nasmehnil.

"No, dimnik zopet vleče." Takoj nato se mu je lice potemnilo, kajti spomnil se je hudobije, ki so jo napravili fantje stari revi. .

Njegove misli so skočile drugam.

"To ji moram izbiti iz njene lepe glavice. Le kako more kaj takega verjeti? Poleg tega se pa še smeje."

Obrnil se je in hotel stopiti v gozdo, ko je zaslišal pokanje dračja. Divjad, ki jo še pred večerom tira lakota v bližino človeških bivališč? Toda ne. Bilo je kot da bi kdo s premrlima rokama ploskal. Nato je v razdalji kakšnih [illegible] korakov stopilo iz gozda mlado dekle. Do kolen se je zarila v sneg, na glavi je pa nosila veliko butaro dračja.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

OD VSEPOVSOD

LEPOTA JE PREMAGALA ŽEPARJA.

V Milanu je prišla zelo lepa, mlada ženska na policijo in povedala z jokajočim glasom, da ji je izginila listnica s 3000 lirami, in važnimi papirji. Ker je bila kratko prej na postaji sredi gneče, skoraj ni bilo dvoma, da je postala žrtev žeparja.

Uradniki so ji dali malo upanja, da bo prišla do svojega denarja.

Toda že naslednji dan je prejela mlada ženska pismo z listnico, ki je v njej manjkal le en tisočak in fotografija. V priloženem listku je tat izjavil, da se je bil v njeno sliko do ušes zaljubil in da se zato ne more odločiti, da bi si obdržal ukraden denar. Sicer je bil zavoljo svojega trenutnega slabega položaja prisiljen, da si je izposodil 1000 lir, a ob bližnji priliki bo vrnil tudi to. Edino, kar si želi obdržati, je njena fotografija.

— — —

40 VOJAKOV V DRUŽINI.

Francosko vojno ministrstvo je objavilo, da je smatrati gospo Francois Tournyjevo v Poingonu za "najbolj patriotsko ženo Francije." Ta gospa ima med svojimi sinovi, zeti in vnuki nič manj nego 38 vojakov. .

Zadnji član njene družine, ki je odšel na fronto, je bil neki zet, ki je po rodu Italijan, a se je na brzojavni poziv takoj prijavil za vojno službo. Ko pozovejo naslednji vojni razred, se bo število vojakov iz njene rodbine zvišalo na 40. Vlada je sklenila, da izroči patriotski ženi posebno odlikovanje.

— — —

ČE ŠE NE VEŠ, ZDAJ IZVEŠ:

da je umrl v 81. letu svoje dobe znani ameriški "kralj bakra," finančni mogotec Guggenheim.

da je obhajal italijanski časnik "Popolo d'Italia" te dni srebrni jubilej, 25-letnico svojega izhajanja.

da so Združene države popolnoma ustavile paketni promet z Nemčijo zaradi transportnih ovir preko oceana;

da so nemški letalci pri napadu na Šetlandske otoke metali bombe posebnega tipa, ki lahko prebijejo celo močne jeklene plošče;

da je nedavno v Pragi začela poslovati "avtomobilska knjižnica" namenjena za izobrazbo Čehov v praških predmestih;

da je bilo mesto Lodž priključeno nemškemu ozemlju, čeprav ima 58 odstotkov poljskega, 7 odstotkov nemškega in 35 odstotkov židovskega prebivalstva.

DELOVANJE KULTURBUNDA V SLOVENIJI.

Glasilo Nemcev v Sloveniji, "Deutsche Nachrichten" objavlja pozdravni govor pastorja Barona pri ustanovitvi podružnice Kulturbunda v Mariboru. V svojem dolgem govoru se je Baron med drugim pritoževal tudi proti temu, da baje gotovi krogi ne dovolijo nositi Nemcem v dravski banovini belih nogavic, Nemkam pa ne "drndlov". Izjavil je upanje, da se v bodoče to ne bo več dogajalo in nadaljeval:

"Mi ne bomo uniformirali svojih članov, ne moremo pa se odreči naši narodni noši, ki je vzrastla z zemljo že skozi stoletja. Vsi, ki se zavoljo tega razburjajo in vidijo v tem že nekako veleizdajo, za nas niso prav nič merodajni. Poslednje mesece nam enostavno očitajo, da izzivamo. Zadostuje že nemška beseda (?) ali povsem nedolžni drndl (?), da se nam očita provociranje."

Dalje poroča omenjeni list, da je bila ustanovljena podružnica Kulturbunda tudi v Studencih pri Mariboru. Občni zbor je bil v gostilni Petz. Za predsednika studenškega Kulturbunda je bil izvoljen neki inž. Ferdinand Frankl, njegov namestnik je Schumko (Šunko) Friderik, tajnik je Treo Vinko, blagajnik pa Aranter Leopold.

Na Koroškem je bilo doslej ustanovljenih 10 podružnic Kulturbunda. Njihovo število pa se bo še pomnožilo, ker leži še cela vrsta prijav za sklicevanje občnih zborov pri pristojnih političnih oblasteh. Po informacijah "Deutsche Nachrichten" stoje danes 'vsi Nemci v Sloveniji v enem taboru ne glede na to, ali imajo vinograde, ali pa ne. Posestniki vinogradov so tekom časa že spoznali, da niso nič boljšega od ostalih svojih nemških rojakov."

DOVŠKI MEŽNAR OBUJA SPOMINI NA ŽUPNIKA ALJAŽA — .

Nadaljevanje s 3. strani.

Bilo je pozimi. Župnik Aljaž je bil klican v Mojstrano, da bi umirajočemu podelil zadnjo tolažbo. Hotel je čimprej priti na cilj, pa je naročil mežnarju Lojzu, naj "preže" samo težne sani. Pot je bila zelo ledena. Podričala sta se po globeli navzdol, da jima je jemalo sapo in vid. Mežnar Lojz je šofiral, župnik Aljaž pa je sedel za njegovim hrbtom.

Ob Brollovem znamenju kjer se strmina dovškega klanca nekoliko zravna, se je mežnar ozrl, da bi videl, ali je vse v redu. Na svoje veliko presenečenje je opazil, da župnika ni nikjer. Obrnil jo je po klancu navzgor in kričal:

"Hej, gospod, kje pa ste?"

Župnik Aljaž je tedaj pomolil glavo iz snežene kopice in odgovoril:

"Tukajle!"

"Za božjo voljo, kako ste vendar mogli pasti?"

Župnik se je skobacal na noge, in se vedro nasmehnil:

"Sem mislil, da se držim za palico od sani, pa sem se kar za svojo držal. Nič čudnega potlej, da me je izpodneslo."

* * *

Rajnki Jozel je pasel v Kotu trop koza. Čez dan jih je kar v peči zagnal, da so se pasle same. Proti večeru so se koze vračale na Lengarjev rovt v Kotu, kjer je Jozel imel pastirsko kočo.

Župnik Aljaž je imel navado, da je Jozelovim kozam zmerom kaj za pod zob nesel, kadar je skozi Kot šel na Triglav. Nekoč je spremljal na Triglav več mestnih škricev. Koze so Aljaža zagledale že od daleč in so mu priskakljale nasproti.

"Ali so to gamsi?" so škrici vprašali Aljaža.

"Seveda, kaj pa drugega," jim je resno odgovoril Aljaž, čeprav se je komaj vzdržal smeha. .

Škrici se niso mogli dovolj načuditi, da so gamsi v triglavskem pogorju tako krotki. Prepričani so bili, da jih je župnik Aljaž tako lepo zdresiral.

* * *

Spomin na župnika in duhovnega svetnika Aljaža, je med ljudstvom še tako živ in svetel. Osem in trideset let že trohnijo njegovi ostanki na dovškem pokopališču. Vsak dan gre mežnar Lojz mimo njegovega groba in vsak dan znova mu pogled obvisi na zlatih črkah, ki so vklesane v ploščo.

Vsako jutro v zarji novi
naši zažare vrhovi,
gledajo, kdaj prideš spet,
ki si bil jim varih svet;
naš triglav, kralj Matjaž,
župnik z Dovjega—Aljaž.

V PREDPRODAJ

Slovensko Amerikanski Koledar za l. 1940

Za 50 centov dobite

160 STRANI ZANIMIVEGA ČTIVA — POVESTI, ČLANKI IZ ZEMLJEPISJA, ZGODOVINE IN NARAVOSLOVJA. — POLEG TEGA SPIS IVANA BUKOVINSKI - JA: Iz mojega življenja.

Koledar je bogato illustriran.

Naročite ga pri:

Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street
New York, N. Y.

Pošljite naročilo še danes!

"GLAS NARODA"
pošiljamo v staro domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. — Naročnina za stari kraj stane $7. — V Italijo lista ne pošiljamo.

Denarne pošiljatve

Denarna nakazila izvršujemo točno in zanesljivo po dnevnem kurzu.

V ITALIJO

$ 6.00	Lir	100
11.85	"	200
17.50	"	300
28.00	"	500
56.00	"	1000

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CENE PODVRŽENE SPREMEMBI GORI ALI DOLI

NUJNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO PO CABLE LETTER ZA PRISTOJBINO $1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(TRAVEL BUREAU)
216 W. 18th ST., NEW YORK

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno do kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam prihranite nepotrebnega dela in stroškov, Vas prosimo, da skušate naročnino pravočasno poravnati. Pošljite naročnino naravnost nam ali jo pa plačajte našemu zastopniku v Vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kojih imena so tiskana z **debelimi** črkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge naselbine, kjer je kaj naših rojakov naseljenih. Zastopnik bo Vam izročil potrdilo za plačano naročnino.

CALIFORNIA:
San Francisco, **Jacob Laushin**
COLORADO:
Pueblo, Peter Culig, **A. Saftič**
Walsenburg, **M. J. Bayuk**
INDIANA:
Indianapolis, **Fr. Zupančič**
ILLINOIS:
Chicago, J. Bevčič
Cicero, **J. Fabian** (Chicago, Cicero in Illinois)
Joliet, Jennie Bambich
La Salle, J. Spelich
Mascoutah, **Frank Augustin**
North Chicago in Waukegan, **Math. Waršek**
MARYLAND:
Kitzmiller, **Fr. Vodopivec**
MICHIGAN:
Detroit, **L. Plankar**
MINNESOTA:
Chisholm, Frank Gouže, J. Lezanich
Ely, **Jos. J. Peshel**
Eveleth, **Louis Gouže**
Gilbert, **Louis Vessel**
Hibbing, John Povše
Virginia, **Frank Hrvatich**
MONTANA:
Roundup, M. M. Panian
Washoe, L. Champa
NEBRASKA:
Omaha, P. Broderick
NEW YORK:
Brooklyn, **Anthony Svet**
Gowanda, **Karl Strniša**
Little Falls, **Frank Masle**
OHIO:
Barberton, **Frank Froha**
Cleveland, Anton Bobek, **Chas. Karlinger**, Jacob Resnik, John Slapnik
Girard, Anton Nagode
Lorain, Louis Balant, John Kumše
Youngstown, **Anton Kikelj**
OREGON:
Oregon City, J. Koblar
PENNSYLVANIA:
Bessemer, John Jevnikar
Broughton, Anton Ipavec
Conemaugh, **J. Brezovec**
Coverdale in okolica, Mrs. Ivana **Rupnik**
Export, **Louis Supančič**
Farrell, Jerry Okorn
Forest City, Math Kamin
Fr. Blodnikar
Greensburg, Frank Novak
Homer City, Fr. Ferenchak
Johnstown, John Polantz
Krayn, Ant. Tauželj
Luzerne, Frank Balloch
Midway, John Žust
Pittsburgh in okolica, Philip Progar
Steelton, A. Hren
Turtle Creek, **Fr. Schifrer**
West Newton, Joseph Jovan .. .. .
WISCONSIN.
Milwaukee, West Allis, **Fr. Skok**
Sheboygan, **Joseph Kakes**
WYOMING:
Rock Springs, **Louis Tauchar**
Diamondville, Joe Rolich

Vsak zastopnik izda potrdilo za svoto, katero je prejel. Zastopnike toplo priporočamo.

UPRAVA "GLAS NARODA"

MEHKO VEZANE KNJIGE

Razprodaja KNJIG

Da napravimo prostor za novo zaloga smo znižali cene teh knjig, da vsakemu jih je mogoče naročiti. Storite to še danes, ker bo zaloga kmalo iztekla.

5 KNJIG za $1

1. Andrej Hofer (Junaški vodja Tirolcev
2. Belgrajski Biser (Vitoj Jelenc)
3. Beneška Vedeževalka
6 Burska Vojska
7. Cvetke (H. Majar)
9. Dedek je pravil (Julij Slapšak)
10. Devica Orleanska
11. Dve sliki (Ksaver Meško)
12. Duhovni boj (Lovrenc Skupoll)
14. Fra Diavolo
15. Fran Baron Trenk (Gjuro Pandurle)
17. Hudo Brezdno (Fr. Erjavec)
18. Humoreske, Groteske in Satire (Azov in Teffi)
19. Korejska Brata, črtica iz misijonov v Koreji (Josef Spillman)
21. Mesija (Dr. Jeglič)
22. Mladim Srcem, povesti za mladino (Ksaver Meško)
24. Maron, krščanski deček z Libanona
28. Ob 50 Letnici dr. Janeza Ev. Kreka
29. Parižki Zlatar
30. Patria, Povest iz irske junaške dobe (H. Federer)
31. Paberki iz Roža (Ivan Albreht)
32. Popotniki, novele in črtice (Milan Pugelj)
33. Požigalec
34. Pravljice (H. Majar)
35. Pravljice in pripovedke za mladino (S. Košutnik)
36. Povesti in Slike (Ksaver Meško)
37. Ptice Selivke (Tagore)
38. Praški Judek (Josip Volc)
40. Praprečanove Zgodbe, Povesti (Anton Stražar)
43. Preganjanje Indijanskih misijonarjev (Josef Spillman)
44. Rdeča in bela vrtnica (Anton Huonder)
45. Revolucija na Portugalskem
46. Sisto s Sesto (H. Federer)
48. Spisi Krištofa Šmida
49. Študent naj bo (S. Finžgar)
51. Suneški Invalid (S. Košutnik)
52. Sveta Notburga
53. Tri Indijanske povest (Josef Spillman)
55. Vrtnar (Tagore)
56. Volk Spokornik in druge povesti za mladino (Ksaver Meško)
57. Vojnimir ali Poganstvo in krst (Josip Ogrinec)
60. Zbrani spisi za mladino (Engelbert Gangl)
61. Zbirka narodnih pripovedk za mladino (J. Planinski)
63. Zlatokopi (Josef Spillman)

(Vezava nekaterih knjig je od ležanja nekoliko izkažena.)

Ako ima kaka knjiga več zvezkov, se šteje vsak zvezek za knjigo.

POZOR!

Ker imamo nekaj teh knjig v omejenem številu, navedite pri naročilu več knjig, da Vam moremo postreči.

KNJIGARNA
Glas Naroda
216 WEST 18th STREET
NEW YORK

Rojake prosimo, k o pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES oziroma CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno